

«суспільства війни». Таке бажання може виникати в самих людей для вираження та усвідомлення власних воєнних реалій або як результат прагнення панівних груп.

Перспективними дослідженнями видаються аналіз фонограм сучасних українських документальних, ігрових стрічок, а також медіаконтенту про російську збройну агресію проти України, фільмів іноземного виробництва з позицій популярної культури та її функціонування в суспільстві, щоб зрозуміти різницю у сформованих образах України, війни та її учасників, а також, якщо буде змога, цілі та можливі соціальні ефекти.

Отже, фільми та медіаконтент про війну відіграють важливу роль у суспільстві, зокрема в межах популярної культури, яка також впливає на політичні та культурні процеси в спільнотах. Звук у воєнних фільмах та відео в контексті окресленої проблематики може демонструвати ознаки комерційної спрямованості, що мають на меті представлення війни як продукту та поширення її образу в суспільстві для усвідомлення людьми себе та своєї дійсності або задля здійснення інтенцій панівних кіл. Подальшими дослідженнями такої тематики можуть бути культурологічний аналіз фільмів та відеотворів щодо російської збройної агресії проти України.

М. Демиденко

ВИЗУАЛЬНА МОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КІНО: ІСТОРІЯ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ

М. Demydenko

THE VISUAL LANGUAGE OF NATIONAL SYMBOLISM IN CONTEMPORARY UKRAINIAN CINEMA: HISTORY AND IDENTITY

Сучасний український кінематограф, особливо в жанрі історичного кіно, відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності та переосмисленні історичної пам'яті. Символи, образи й візуальні наративи постають ключовими елементами, через які режисери відображають культурну спадщину та національні цінності. Використання національної символіки стає особливо актуальним в умовах постколоніального контексту, де кінематограф слугує інструментом для деконструкції радянських наративів і створення нових культурних кодів.

Фільми «Поводир» (2014, реж. Олесь Санін), «Крути 1918» (2019, реж. Олексій Шапарев) та «Чорний ворон» (2019, реж. Тарас Ткаченко) є прикладами сучасного українського історичного кіно, де національна символіка відіграє важливу роль у відтворенні як історичних подій, так і культурних символів минулого. Наприклад, образи козацтва, використання національних артефактів, таких як вишиванки, зброя, народні музичні інструменти, створюють візуальну й емоційну глибину, яка дозволяє глядачам відчувати культурну та історичну спадщину України. Ці елементи також слугують важливими символами, які підсилюють ідею національної гордості та відновлюють культурні зв'язки з минулим.

Одним із яскравих прикладів сучасного історичного кіно, що зосереджується на автентичному відтворенні епохи, є фільм «Будинок Слово. Нескінчений роман» (2021, реж. Тарас Томенко). Ця стрічка детально відтворює життя українських митців у Харкові 1930-х років під час сталінських репресій. Я мав честь брати участь у зйомках цього фільму в складі художнього департаменту, і особлива увага приділялася саме візуальній точності й культурній автентичності. Через ретельне

відтворення інтер'єрів, предметів побуту та загальної атмосфери вдалося не лише створити історично точне середовище, але й передати трагедію української інтелігенції, що стала жертвою репресивної радянської системи. Художнє наповнення картини відіграє ключову роль у формуванні візуальної символіки, яка не тільки відображає реалії минулого, а й містить культурні знаки, що апелюють до національної пам'яті та ідентичності.

У таких фільмах, як «Поводир» і «Будинок Слово. Нескінченний роман», візуальна мова стає інструментом для конструювання символічного простору, де кожен елемент — від світла до кольору й розташування предметів — має значення. У «Поводирі», наприклад, використання світла й тіней підсилює драматизм подій, а в «Будинку Слово» контраст між тінями та світлом підкреслює відчуття страху й невизначеності, які панували серед творчої інтелігенції того часу. Ці символічні елементи не тільки формують емоційну атмосферу, але й передають національне бачення через візуальну мову, що робить ці фільми важливими культурологічними явищами.

Постколоніальний контекст, у якому створюється сучасне українське кіно, надає національним символам нового значення. У таких фільмах символіка стає інструментом, за допомогою якого відбувається деконструкція радянського спадку й переосмислення національної ідентичності. Це особливо помітно у фільмах, що відображають історичні події, адже через національні образи та символи ці картини не лише показують минуле, але й допомагають формувати сучасну культурну ідентичність України. Фільм «Будинок Слово. Нескінченний роман» акцентує на культурному спадку через призму репресій, демонструючи, як національна символіка може бути засобом спротиву й збереження національної свідомості в умовах колоніального тиску.

Отже, національна символіка в сучасному українському історичному кінематографі виконує важливу роль у формуванні національної ідентичності та відтворенні історичної пам'яті. Візуальні образи та символи, що використовуються у фільмах, дозволяють кінематографістам не лише відтворювати історичні події, але й конструювати культурні коди, які залишаються актуальними для сучасної аудиторії. Завдяки цьому сучасне українське кіно стає потужним інструментом культурологічного впливу та формування національної самосвідомості.

Н. Солонська

СКИТАЛЬЦІ З УКРАЇНИ: РОЗШИРЕННЯ ДІАПАЗОНУ ДОСЛІДЖЕНЬ ЦИВІЛІЗАЦІОЗНАВСТВА

N. Solonska

WANDERERS FROM UKRAINE: EXPANDING THE RESEARCH SCOPE OF CIVILIZATION STUDY

Запропонована нами ідея ґрунтується на працях із проблематики емігрантології, що опубліковані після визначення концепції цієї дисципліни Люціаном Суханеком на XII Міжнародному конгресі славистів у Кракові. Необхідність розширення діапазону її диктується потребою вивчення не усталених діаспорних утворень (це вже досконало відпрацьовано в численних працях), а змінного, вимушеного, здебільшого тимчасового, середовища перебування в різних країнах мільйонів